

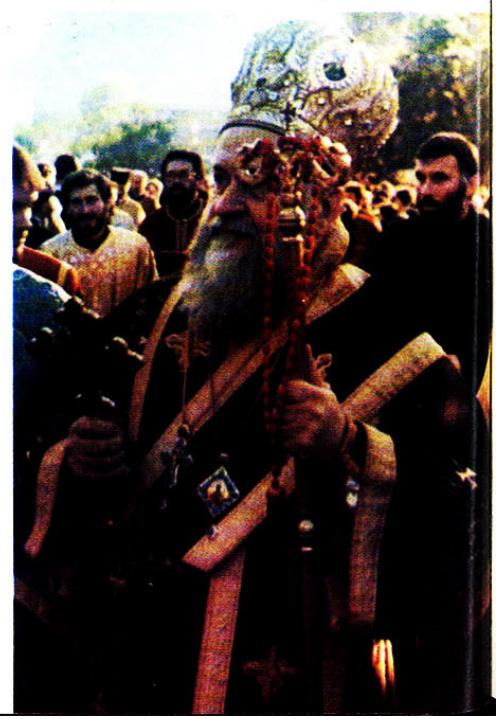
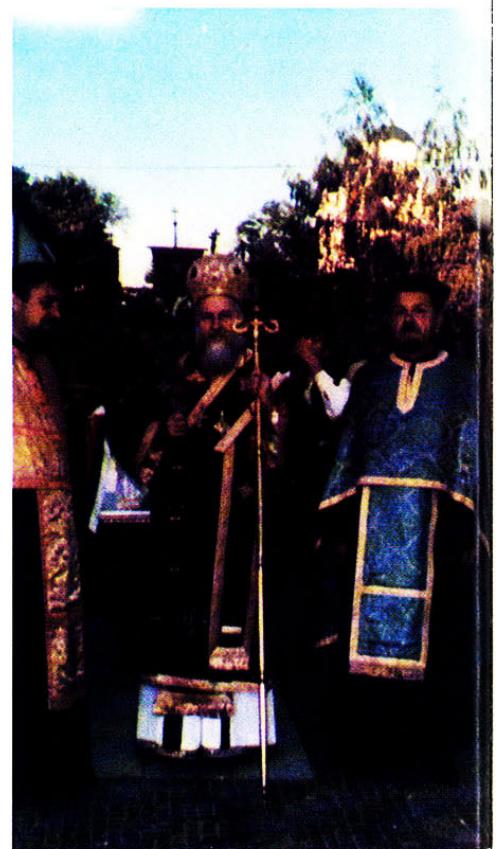
Кајсник

издање
шумадијске
епархије

1988

5

У Шумадији, учи Шест-стоте годишњице косовске битке и мученичког престављења св. Кнеза Лазара

Светосавски свенародни идеал и животни циљ „Све за Христа — Христа ни за шта“, нико није тако у потпуности остварио као св. Великомученик народни Цар Лазар. Он је то свенародно остварење — определивши се за Царство Небеско и приневши себе на Косовску жртву, а за собом и сви народ Српски — испунио ради вечних еванђелских идеала, изложених у народној песми:

„Земаљско је замалена царство,
А Небеско увек и довека.“

Када је у Српској Земљи царевао силни цар Стефан Душан (1331—1355) имао је око себе многе благороднике (племиће) и великаше, а међу њима био је и знаменити великаш Лазар Хребељановић (или Хрељановић).

Цар Душан био је ожењен Јеленом, сестром бугарског цара Јована Александра, и са њом имао је сина који се звао Стефан Урош. У то време беше запретила свим хришћанима и владарима на Балкану велика опасност од најезде иноверних Турака, који надираху према Европи из Мале Азије. Душан крете на њих са својом војском, али се на путу изненада разболи и напрасно умре 20. децембра 1355. године. Тада нејаки цар Урош прими у наслеђе очево Царство (1355—1371), но неки од српских великаша не хтедоше да му се покоре него стадоше делити и цепати велику Душанову Царевину.

Да би помогла своме нејаком сину Урошу, његова мајка Јелена узе да управља Серском облашћу у Македонији, но ускоро се замонаши и доби име Јелисавета. Царица Јелена-Јелисавета узе себи за савладара деспота Јована Угљешу Мрњавчевића, кога ожени чесном девојком Јеленом, ћерком ћесара Војихне, господара Драме (области у Егејској Македонији), касније познатом као монахиња Ефимија. Ускоро царица монахиња повуче се сасвим и оде на двор свога сина цара Уроша, а власт у тим крајевима преузе деспот Угљеша, који беше веома благочестив и мудар владар. Посебну бригу улагао је деспот Угљеша, да хришћане у својој земљи, и на читавом Балкану, заштити од најезде нечестивих Агарјана, и зато се поче припремати за велику борбу са њима. На ту борбу одазва се и његов брат Вукашин Мрњавчевић. Али, по несрећи и гресима српским, Турци разбише њихову војску код места Черномена на реци Марици (26. септембра 1371. г.) где оба ова српска великаша погибоше. Та да настаде тешко стање за све хришћане тих крајева, које је овако описао тадашњи светогорски монах Исаја: „Толика невоља и зло љуто обли све градове и крајеве западне (тј. српске), колико ни уши не слушаше, нити очи видеше. А по убијању овог храброг мужа, деспота

Угљеше, просуше се Исмаилћани, полетеши по свој земљи као птице по ваздуху, и једне од хришћана мачем клаху, друге у ропство одвођаху. А оне који су остали, смрт рано поже. Они који су од смрти остали, глађу погубљени бише. Јер та ква глад би по свим крајевима, каква не би од посташа света, ни потом таква, Христе милостиви, да не буде. А оне које глад не погуби, ове допуштењем Божјим вуци ноћу и дану нападајући ждераху. Авај, један пример би да се види! Оста земља од свих добара пуста: и људи, и стoke, и других плодова. Јер не би кнеза, ни вође, ни наставника међу људима ни да их избавља ни да спасава, но сви се испунише страхом исмаилћанским, а срца храбра јуначаких људи у најслабија срца претворише се. И уистину, тада живи оглашавају за блажене оне који су раније умрли.“

. Док се све ово збивало на југу бивше Душанове царевине, у северним њеним крајевима владао је цар Урош, прозвани Нејаки, (1355—1371. г.) коме тада беше тек деветнаест година. Иначе, по природи сувише милостив и кротак, не беше у стању да чврсто држи јединство осталих српских области. Највернији и најоданији човек цара Уроша, био је честити и способни Лазар, који остале на царском двору и у свему помагаше цару Урошу од кога и доби титулу кнеза. Кнез Лазар био је мирољубив и стално је настајао да уједини разбијено Царство и да све Србе и хришћане окупи на борбу против Турaka. Кад је ускоро умро блажени цар Урош (4. децембра 1371. г.) кнез Лазар је настојао још више да ову племениту намеру оствари, ради добра свога народа и свега хришћанскога рода. Добивши под своју владавину Ново Брдо, Топлицу и Рудник, а затим и области Браничева и Мачву са Београдом, он ускоро премести своју престоницу у град Крушевиц, кога сам изгради и утврди. Уско-

* Преслављење — значи пресељење у вечни живот.

Са доласка Св. моштију у Лазаревцу (слике на срп. 1—3)

Еванђелско христољубље и човекољубље светога Кнеза није се огледало само у томе што је окупљао у својој земљи монахе и подвижнике, и што им је обнављао или оснивао нове обитељи, него што је подизао и обнављао и многе парохијске цркве за свој народ; што је родитељски збрињавао сиротињу и болеснике; што је подизао и издржавао сиротишта и болнице; што је при црквама и манастирима отварао народне школе, ради просвећивања свога народа. Школу је отворио и у престоном граду Крушевцу, где су се учили и његови синови и кћери и остала српска деца у престоници. На његовом двору су се окупили многи учени и мудри људи, уметници зографи и златари, особито из јужних грчких и српских крајева, бежећи испред најезде злих исмаилћана.

Ова и многа друга богоугодна дела чинио је овај богољубиви владар који говораше: Има ли за земаљског владара ишта веће него да чини оно што је Богу угодно?

Али Исмаилћани се умножавају и разлише се чак и у западне крајеве. О томе бекству хришћана испред Турaka, овако говори мудри Константин Философ: „Исмаилћански род се све више изливаша као неки скакавци: једне од хришћана су одводили, друге заробљавали, треће пленили, четврте клали, као огањ ломећи и све састируји гдје год се појављивању, и увек се наметању; ишли су да и оно што је остало поједу и немилостиво погубе. И безнадежан је био изглед да се ово измени за нас који грешимо и који се не обраћамо Јединоме који мења све“.

Као предзнаци скоре српске несреће беху се опет појавили унутрашњи раздори, свађе и издајства... не беше једнодушности нити оданости Кнезу. Зато је он морао са молбама и преклињањима да позива Србе у бој на Косово. После

ро подиже и дивну цркву у славном граду Крушевцу, посвећену Светом Стевану, познату и до данас под именом Лазарица.

Затим, као што пише за њега патријарх Данило III, овај христољубиви владар „горе и хумове своје државе испуни обитељима монашким жилишта“, где се настанише и живљају монаси „који себе Богу ородише усамљеношћу и сваким молитвеним тиховањем“. Многи монаси, бежећи испред Турaka, дођоше из освојених крајева Балканског полуострва и Свете Горе у слободну Лазареву државу, и овај монахолљубиви владар дао им је да се настане у његовим моравским крајевима око Крушевца и Сталаћа. У скровитом месту, у браничевском Ждрелу, на реци Млави, подиже манастир Горњак који би посвећен Ваведењу Пресвете Дјеве-Богородице.

У то време у српску престоницу, Крушевцу, допутова старешина манастирске болнице у светој Хиландарској лаври монах Герасим. Он изложи пред честитог Кнеза живот оболелих и старих монаха у светој обитељи Св. Саве и Симеона који очекују кнежеву утешу и помоћ. Кнез издаде повељу у којој заповеди „да се у болницу хиландарску даје сваке године по стотину златника“. Још монах Герасим исприча Кнезу како се многи и многи посвећују монашком образу у Хиландару, па је црква скоро недовољна да све њих прими. Тада свети Кнез, по угледу на велике задужбине из рода Немањића, послал градитеље и све остало што треба, па у Хиландару, уз главну цркву краља Милутина, сагради дивну и пространу припрату, те се и он уврсти у ред великих и светих задужбинара Немањића.

одржаног државног сабора у граду Крушевцу, са својим војводама и велможама, Кнез је упутио општу поруку свеколиком Српству: „Ко не дошо на бој на Косово, од руке му ништа не родило, рујно вино ни пшеница бјела...“ Лазар је на двору одржао кнежевску вечеру, на којој је позвао све присутне војводе и великаше на мир и слогу против некрста.

Дан пре битке Кнез је своју војску окупио око беле Самодрже цркве на Косову, где би одслужена служба Божија и сва војска редом причешћена, јер је великомученик Христов предосећао да њему и његовим саборцима предстоји да испију чашу страдања Христових „за крст часни и слободу златну“.

За то време војска султана Мурата беше се већ слегла на Косово поље, између града Приштине и река Лаба и Ситнице. На дан боја на Видовдан, у уторак 15/28. јуна 1389. године, на дан св. пророка Амоса, дан крене славе кнеза Лазара, честити Кнез се још једном помоли Богу и изговори охрабрујућу беседу својој војсци:

„Ви, о другови и браћо моја, велможе и благородни, војници, војводе, велики и мали, сами сте знали и видели колика нам је добра Бог у животу овом даровао, иничега красног и слатког овога света, славе и богатства и свега што је људима потребно — не лиши нас; него, штавише, Он нам и умножи. Зато ако нам што невољно и болно буде, да не будемо недобротворни и неблагодарни Њему за ово. Ако нам мач, или рана, или хиљаде смрти додги се, поднесимо то слатко за Христа и за благочестиву веру нашег отачаства. Больни нам је подвиг смрти, неголи стидан и ропски живот; боље нам је у боју од мача смрт поднети, неголи плећа непријатељима нашим дати. Много поживесмо за свет, постарајмо се да кље да ускоро подвиг страдалачки примимо, да бисмо поживели вечно на небесима; именујмо себе војницима Христовим, страдалцима за веру, како бисмо се уписали у књигу живота. Не поштедимо тела наша у борењу, да од Подвигопложника светле венце примимо. Страдања рађају славу, а трудови посредују за починак.“

Тим и другим речима Кнез наоружа војнике и на подвиг многи страдалце припреми. А свехвални, мужаствени и благородни, које роди и подиже Српска Земља као прекрасне младице изабране кедре Ливанове, милом и љубљеном своме господару овако одговарају:

Ми, господине наш, откако заједничком природом од оца и мајке рођени бисмо, Бога и тебе познаємо. Бог нас подиже, а ти васпита, као чеда отхрани и као синове дарова, као браћу заволе и као другове успоштова. Сви ми заједничари и пријемници бисмо славе, богатства и свих красота света, весеља и радости и војинства. Љубав и част, све обилно од тебе примисмо, да радо за тебе, за веру и за отачаство умремо. Нећемо поштедети себе, знајући да после овога имамо отићи и са прахом смешати се. Умремо да свагда живи

будемо, принесимо Богу себе — жртву живу, не као негда привременим и преварним гошћењем за насладу нашу, већ у подвигу крви своје. Не поштедимо живот наш, да живописан углед после овога другима будемо; не бојмо се страха надшлог на нас, ни устремљења нечастивих противника насрнулих на нас. Ако на страх и губитак будемо мислили нећемо се добро удостојити; ако бисмо о неком таштом делу мислили, ништа од часних подвига не бисмо остварили. Ми се имамо борити са Исмаилћанима као са нашим непријатељима, макар нам мач главу, копље ребра и смрт живот узели. Ми, о садрузи и саборци, узмимо тегобу негдашњих војника који су сада код Христа, да бисмо се с Христом прославили. Ми смо једна природа људска под-

„Цаље Лазо, чесћи ћој колено!
Коме ћеш се ћијолеши царсћу?
Или волиш царсћу небескоме?
Или волиш царсћу земаљскоме?
Ако волиш царсћу земаљскоме:
Седлај коње, ћијеш же колане,
Вијезови сабље ћијасује,
Па у Турке јуриш учиније,
Сва ће џурска изјинуши војска;
Ако п' волиш царсћу небескоме:
А ћије сакрој на Косову цркву,
Не боги јој ћемељ ог мефера,
Већ ог чисте свиле и скрлеша,
Па ћијеси и нареди војску;
Сва ће џурја изјинуши војска,
Ту ћеш, кнаже, с њоме џојинуши.
А кад цаље саслушао јречи,
Мисли цаље мисли свакојаке:
Мили Боже, што ћу и како ћу?“

вргнута истим страстима, и један гроб нека нам буде, и једно поље нека прихвати тела наша са костима, да би нас прихватила светла едемска (рајска) насеља“.

Када отпоче крватни бој између крста и некрста, између хришћана и мухамеданаца, тада један од Лазаревих војвода, Милош Обилић, успе да се пробије до самог султановог шатора и да распори ножем и убије Мурата.

Сам Кнез се јуначки борио. На себи „имајаше шеснаест рана када је усео на трећег коња, пошто два под њим већ беху убијена“. Но промисао Божији је назначио Кнезу и Србима други исход из ове борбе. Лазар достиже блажену смрт тако што му је глава одсечена, а његови саборци увенчаше се венцем мученишта.

По свеопштем народном предању, св. кнезу Лазару се пред ову битку јавио Анђео Господњи и питао га којем се жели приволети царству, да ли царству земаљском или Царству Небеском?

Коме ћу се ћијолеши царсћу!
Да или ћу царсћу небескоме?
Да или ћу царсћу земаљскоме?
Ако ћу се ћијолеши царсћу,
Привољеши царсћу земаљскоме,
Земаљско је замалена царсћу,
А небеско је вјек и до вјека.
Цаље вољеши царсћу небескоме
А нећо ли царсћу земаљскоме“. (Народна песма из Косовског циклуса)

И тако се богољубиви српски владар определио за Царство Христа Цара на небесима и са свим својим самученицима смирено покорио свесавршеној волији Божијој. Он није тражио слободу без Бога, него слободу у Богу и са Богом. Раставши се од царства земаљског ради Христа, он спасе душу своју и душу народа свога, те задоби вечно Царство Небеско и Богу приведе мноштво мученика. А свето тело његово Господ прослави нетрулежношћу и многим даровима чудотворства.

Дочек Св. моштију у Аранђеловцу.

Дочек Св. моштију у Аранђеловцу: свештеници уносе кибоћ у цркву у Аранђеловцу

Тело кнеза Лазара би сахрањено у цркви Св. Вазнесења у Приштини и после годину дана Лазареви синови Стефан и Вук, по савету патријарха и заједно са свештенством и народом, открише мошти св. Великомученика и нађоше да је његово тело нетљено (нетрулежно) и читаво, које испушташе многи и благоухани мирис. Узвеши свето тело, сви се кретоше у литији ка његовој задужбини, манастиру Раваница код Ђуприје, и положише га у цркви Вазнесења Спасовог

На Видовдан Српски народ је на Косову доживео тешку трагедију: изгубио је своју државу, изгубио је слободу... јер, „Бој се драји на Србе разљуши!“
Зашто?
„За њихова смртна сађешења!“
Јер:
„Наши цари закон Јоғазише,
.....
За јравило лудост изабраше“
Свенародни грех морао се окајати и дуг платити Божијој правди. Дошао је

Видовдан када је „српско пропануло царство“, и настало је време дугог робовања, умирања, нестајања... Дошао је Велики петак српске историје!

Како је наш народ противично свој пораз на Косову?

Косово је било Божија казна, тешка али праведна, за грехе народне; јер грех се морао окајати и принети жртва измирења.

После Косовског боја наш народ је живео на свом огњишту без слободе, у својој земљи под туђином, без земаљског царства и сјаја. Попут јеврејског народа путао је кроз пустињу ропства, али без свога Мојсеја, но са чврстом надом и вером да ће га Бог отаца његових, Бог Немањин и Савин, Бог Стеванов и Милутинов, Бог Лазарев и Милошев, увести у земљу обећану и поново му даровати изгубљену слободу.

На том петвековном путовању, кроз пустињу ропства и мрака, наш народ се одржао и све издржао благодарећи Косову и Цркви која се у најтежим данима ставила на чело нације. Црква му је била тумач Косова, а Косово тумач свега онога што се догодило.

* * *

Тело св. великомученика кнеза Лазара почивало је у Раваници и многобројна чудотворства чињаше све до 1690. године, када, при општој сеоби Срба под патријархом Арсенијем Чарнојевићем, раванички монаси, бежећи испред турске освете, понеше тело Св. Кнеза и дођоше у Сент-Андреју, а 1697. године у Фрушку гору, где обновише манастир Врдник и назваше га новом Раваницом. У овој сремској Раваници тело св. великомученика кнеза Лазара почивало је око 250 година — све до II светског рата, када је (14. априла 1942), испред усташког пустошења фрушкогорског манастира, Српска црква пренела Кнезеве свете мошти у Саборну цркву у Београд. Овде су почивале све до овог Видовдана на општу утешу, помоћ и духовно руководство православног народа Лазаревог.

На основу одлуке Светог архијерејског сабора Српске православне цркве (АС бр. 40/зап. 106 од 24. маја 1988. године) мошти св. Кнеза Лазара, на Видовдан ове године, после св. архијерејске Литургије — коју је служио Његова Светост патријарх српски Герман са епископима: рашко-призренским Павлом, жичким Стефаном, шумадијским Савом, тимочким Милутином и врањским Савом, уз саслужење више свештеника и ђакона — испраћене су од стране Београђана, на поклоњење у манастир Раваницу — Врдник, а одатле, кроз епархије: зворничко-тузланску, шабачко-ваљевску, шумадијску и жичку, преко манастира Студенице и Павлице, у манастир Грачаницу на Косову, где ће се на Видовдан 1989. године одржати средишња прослава 600-годишњице косовске битке и мученичког престављења св. Кнеза Лазара.

У име отаџтвених архијереја Српске православне цркве од моштију се, надахнутим и упечатљивим видовданским словом, оправдио епископ шумадијски др Сава.

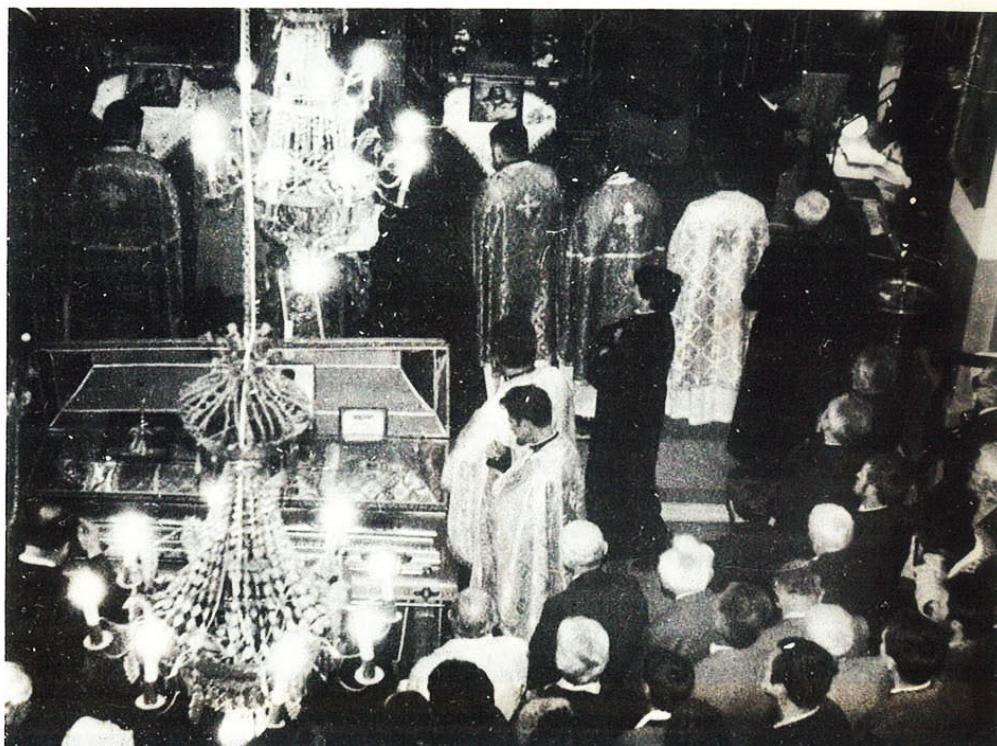
У времену од 28. јуна до 3. септембра мошти св. Кнеза Лазара су почивале у сремској Раваници, где је побожни народ читаве Војводине долазио пуна два месеца на поклоњење св. Мученику, а ради помоћи и утеше која му је потребна нарочито у овим данима.

Трећег септембра народ Срема, са побожношћу, достојанством, тугом и жалошћу, тешко се растао од Светитеља који је и у прошлости, а и данас, бодрио и давао му снаге да се исти тај народ осећа јачим, слободнијим и спокојнијим. Тога дана Свети је кренуо у походе српском народу у Босни, најпре у манастир Озрен, праћен од стране епископа сремског Василија и свештенства.

Верници зворничко-тузланске епархије, са својим епископом, свештенством и монаштвом, у великом броју, на коленима, дочекали су св. Кнеза Лазара.

У овој Епархији Свети је остао до 17. септембра када је, праћен епископом и свештенством, прешао Дрину и дошао у походе благочестивом народу и светињама шабачко-ваљевске епархије, где је остао све до 16. октобра, када је свечано допраћен Преосвећеним епископом Јованом свештенством и монаштвом ове епархије, ушао у шумадијску епархију у град Лазаревац.

У Тойоли, ћод ведрим небом,
Свешта лијуштија, долазак Св. моштију
Кнеза Лазара ћубудио је долазак
мноштва народа на Св. лијуштију

Богослужење у Аранђеловачкој цркви ћред кивошом са св. моштима Кнежевим

Свети Кнез Лазар у Лазаревцу

Тачно у 16 часова тога лепог, сунчаног, јесењег дана какав се само пожелети може, епископ шабачко-ваљевски Господин Јован стиже са Св. моштима, у главну лазаревачку улицу у пратњи у одежде обучених свештеника, који су пратили Светог Кнеза. Ту, на око триста метара од светог храма дочекује их

епископ Сава, са 50 свештеника из три намесништва своје епархије. Одмах потом формирала се литија од свештеника, испред којих и иза којих су одабрани младићи колубарског краја, обучени у народну ношњу носили 40 барјака, који су се њихали и вијорили попут крсташа барјака, који је носио Бошко Југовић, полазећи у бој на Косово. На челу колоне, девојчица и дечак у народној ношњи носили су икону цара Лазара и велику свећу, што је изазивало сузе код многих присутних. Позади колоне свештеници богообажљиво су носили Свете мошти браћа свештеници шабачке епархије, уз песму: „Свети великомучениче Царе Лазре, моли Бога за нас.“ Позади њих смилено су ишли архијереји у пратњи двојице свештеника катедралног храма из Крагујевца, а иза њих ишао је народ, који је претходно дочекао мошти на главној улици. Са обе стране улице било је мноштво народа, који је са свих страна пристизао. Мноштво народа се стално увећавало, тако кад се, кроз неколико минута, стигло до испред улазних врата велелепног Лазаревачког св. храма, цела порта и све околне улице биле су испуњене народом. По процени новинара било је око 15.000. душа. Стварно, импозантна бројка и дивна слика.

А како и не било све величанствено и грандиозно, кад се сваки свештеник из колубарског, бељаничког и космајског намесништва максимално ангажовао око дочека моштију и сваки је, консултујући своје арх. намеснике, Жику Јаковљевића и Милошу Вукојевића, довоје по пун аутобус верника, а било је и пуно аутомобила. Тако је из Колубаре и околине дошло 30 аутобуса верника, коме су се придружила и четири аутобуса и око 100 аутомобила са 40 свештеника, десетак монахиња и многобројни народ из шабачко-ваљевске епархије. То је до-

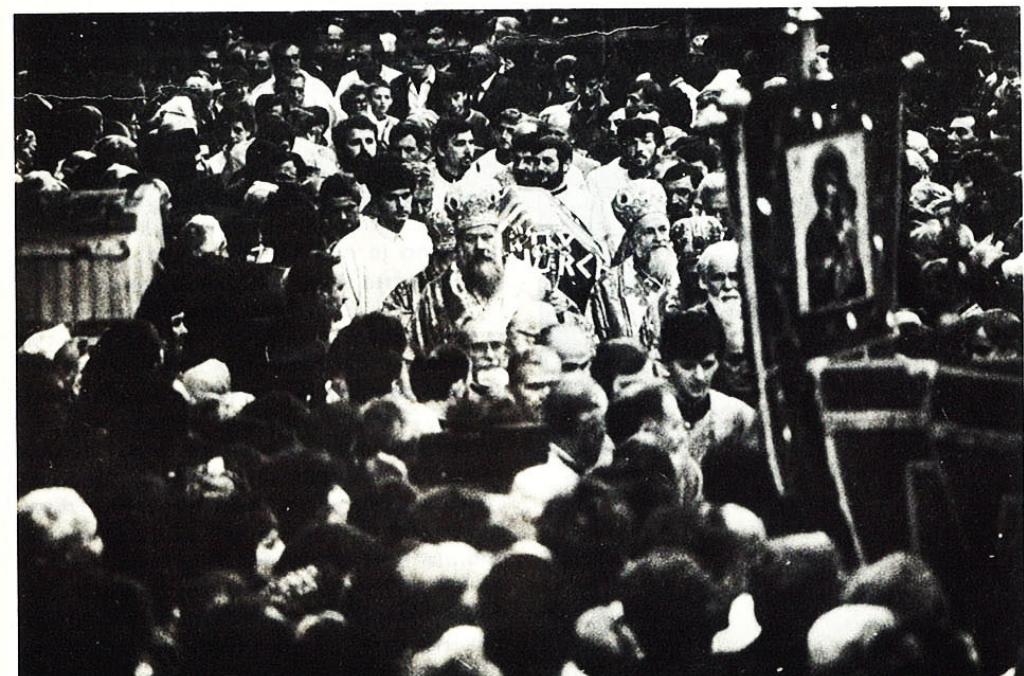
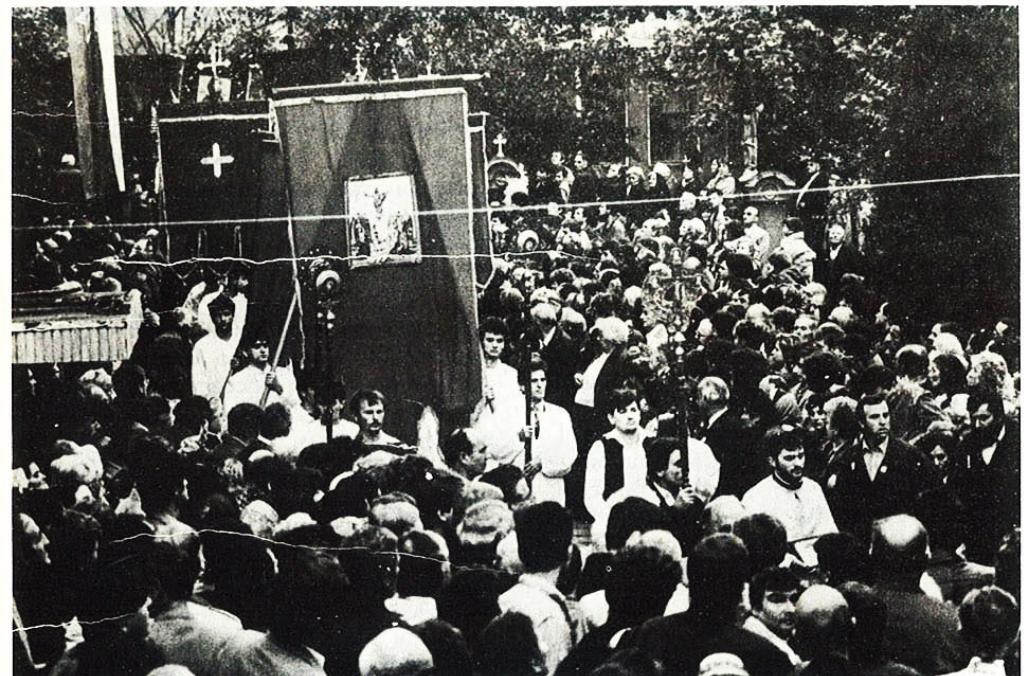
принело да цела слика буде још лепша и величанственија. Бљескали су блицеви фоторепортера. Снимала је и Радиотелевизија.

Када је ковчег са Светим моштима спуштен на плато испред главних улазних врата Лазаревачке цркве, својим виорењем са цркве, као да пркоси вековима, поздравила је Богом прослављеног Кнеза и српска тробојна застава. Одмах, потом епископ Сава, као домаћин, у присуству свога сабрата владике Г. Јована отпочео је са свештеницима Молебан цару Лазару. На Молебну су певали протонамесници Радован Чанчаревић и Слободан Пантић, из Крагујевца. Стварно, била је посебна част и милост Божја, удостојити се служења Светом Кнезу, који је предводио, волео, воли и волеће свој верни и напађени народ. На крају молебана владика шумадијски је бираним речима поздравио епископа Јована, захваливши му што је уложио пуно труда око доношења Светих моштију, што је смогао снаге даса својим свештеницима, допрати Свете мошти на територију шумадијске епархије. Затим је владика Сава поздравио све присутне захваливши им на присуству и молитвеном учешћу у величанственом дочеку, чиме су показали да нису заборавили огромне жртве косовских мученика, на челу са св. Кнезом Лазаром. Сви су они дали своје животе за „Крст часни и слободу златну“. Још је владика у своме надахнутом говору предочио да је Свети Цар на своме путу од Београда до Лазаревца, пролазећи разна места по Срему, Босни и Србији, увидео да су се многи Срби огрели, непоштујући своју веру, те да се нису могли оправдати пред Светим Кнезом. Упоређујући све до сада пређене крајеве, најмање се можемо похвалити Светом Кнезу ми у Шумадији, јер, Владика рече, да од рата до сада у шумадијској епархији није подигнут ни један св. храм, што није случај код других.

Евоцирао је успомене и на мученике из колубарске и других битака, који почивају у Спомен-костурници у Лазаревцу. На крају Владика се захвалио и градским оцима Лазаревца, на несебичној помоћи и беспрекорној организацији и старању око реда и мира.

Успедио је отпоздрав епископа Јована који је зажелео добродошлицу Св. моштима, рекавши где су све св. мошти биле и какву су мисију извршиле у његовој епархији. Похвалио је чињеницу, да су људи свих узраса и занимања, масовно целивали Свете мошти, нагласивши да је један професор чак из Београда довео своје студенте да виде чудо и да се поклоне Светом кнезу.

После тога настало је целивање Светих моштију, које су унете у храм. Све је текло у миру и реду, јер је ред одржавало око двадесет редара у народној ношњи, као и сами свештеници. Народ је стално прилазио Светињи, јер су свештеници, из напред поменутих намесништава, дежурали целе ноћи.

Сутрадан, 17. октобра одслужена је Света литургија у 7.30 часова, а у току дана неколико пута служен је молебан, док је народ стално прилазио. Познато је да су се деца из свих школа, као и људи свих струка и занимања поклонили Светим моштима, што је за сваку похвалу. Дакле, људи из Колубаре и околине осветлали су свој образ и доказали да нису заборавили да захвале св. Кнезу Лазару за све оно што је добро и племенито учинио, дајући живот свој и својих војника, за слободу и част своје отаџбине. Улио им је веру наду, љубав и храброст. Ослободио их је малодушности и подсетио је Србе на своје, али и њихово назначење и опредељење за Царство Небеско.

19. октобра, у 07. часова, Свети Кнез је испраћен за Аранђеловац, уз присуство мноштва народа.

На улицама Крајујевца: слике са дочека Св. моштију (стр. 6—7)

У Аранђеловцу

За дочек моштију св. великомученика Кнеза Лазара у Аранђеловцу извршене су благовремено припреме. На братском састанку свештеника орашачког намесништва дато је упутство од стране надлежног намесника, да свештеници после сваког богослужења у црквама обавештавају и позивају народ за овај изузетни и непоновљиви догађај.

Радио-Шумадија је, на три дана пре долaska Моштију, у неколико наврата у току дана, са пригодним текстом објављивао датум и време кад стижу мошти св. Кнеза Лазара у Аранђеловац.

Дана 18. октобра тачно у 0.8 часова појавила су се кола са Моштима, у пратњи органа безбедности, а испред Аранђеловачке цркве свештенство са Преосвећеним епископом Савом и народ, у шпалиру са барјацима, и уз звуке звона и певање Тропара св. Лазару, креће у опход око светог храма. Свете модшти у литији носили су свештеници архијерејских намесништава колубарско-

посавског, конатичког и космајског, који су и допратили Светитеља до Аранђеловца. У наставку је служена Света литургија, коју је служио епископ Сава са више свештеника и ђаконом.

У току Свете литургије присутном народу, који је све више и више пристизао, обратио се владика Сава и духовно га поучио.

Тек од подне и надаље верници града и околних села долазили су у великом броју на поклоњење и целивање Светих моштију.

У 16 часова служен је Молебан на коме је учествовало преко хиљаду душа.

У 19 часова служено је бденије у току којег је све више и више пристизало верника. Проповедао је јереј Радмило Стефановић, парох III аранђеловачки.

Дана 19. октобра служена је Света литургија од стране архијерејског намесника орашачког о. Миленка Дидића, који је и проповедао присутном народу. Истога дана по подне служен је молебан и бденије.

Оба дана и ноћи црква у Аранђеловцу је била увек отворена. За све време, колико су Свете мошти боравиле у Аранђеловачком храму, по општој оцени, св. моштима се поклонило и целивало их око 15.000 душа.

Дана 20. октобра мошти св. Кнеза Лазара су испраћене за Тополу.

На Литургији, на којој су певале монахиње манастира Благовештења, рукопожен је у чин ђакона Милош Весин, дипломирани теолог. Присутноме народу се обратио Преосвећени владика Сава и, поред осталог, питајући се шта ће косовски мученик св. Кнез Лазар видети у карађођевој Тополи, рекао: „Видеће цркву Св. великомученика Георгија на Опленцу, коју је подигао Краљ Петар I Карађорђевић, али не себи за маузолеј, већ да се у њој поју Литургије овога и онога света. Још ће св. Лазар видети како у тој цркви, на нашу велику националну срамоту, жене улазе у олтар кроз отворене царске двери, а по поду у цркви леже опушци од цигарета, што се никада раније није догађало у нашем народу“.

Истога дана, у 16 часова, служено је бденије на коме је проповедао свештеник Миладин Михајловић, парох тополски.

У недељу, у 8 часова, отпочела је Света литургија коју су служили свештеници Ђорђе Радишић и Милован Мицић. Проповедао је свештеник Ђорђе Радишић.

У 13 часова, пред препуном црквом, служен је молебан а проповедао је свештеник Милован Мицић.

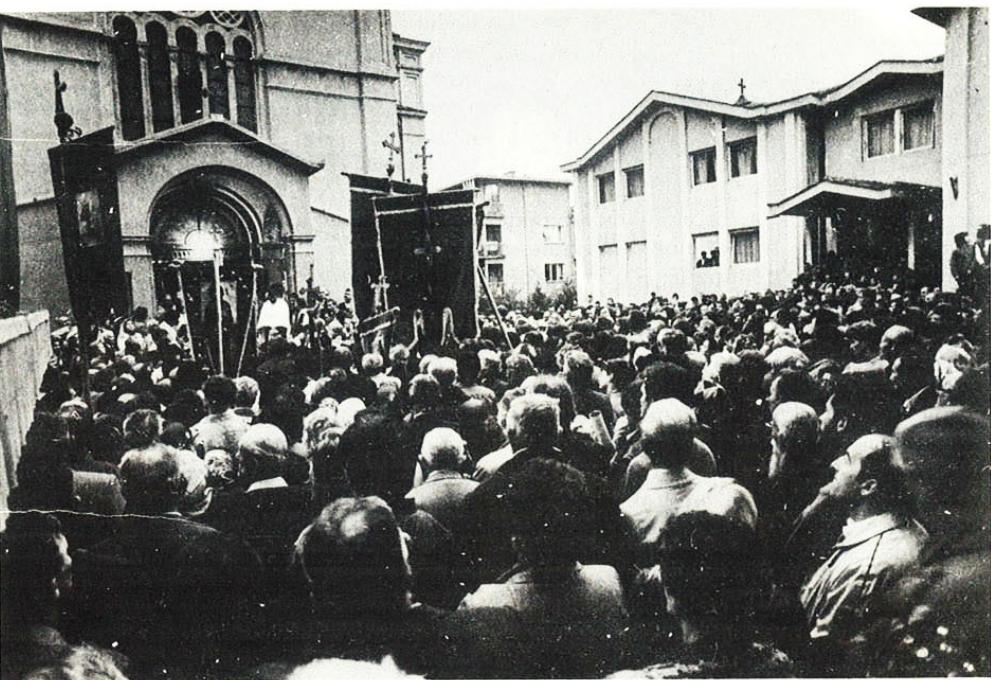
У 14.30 часова, кроз шпалир народа који је испуњавао порту Караджорђеве цркве, мошти св. Кнеза Лазара кренуле су за град Крагујевац — духовни центар Епархије шумадијске — праћене свештенством опленачког намесништва.

Вредно је поменути да је — у току сва четири дана, и у све три ноћи, када је Тополска црква била стално отворена — народ овога краја у великим броју спонтано долазио да се поклони Светитељу и целива његове св. мошти, ради духовног добра и утеше која му је потребна.

Величанствени дочек моштију светог Кнеза Лазара и дотад невиђена свечаност у Крагујевцу

Пријема за дочек

Схватајући са религиозно-националног аспекта, величину и значај св. Кнеза Лазара по наш српски народ, као и косовско опредељење Кнеза — његово бити или не бити, његово свесно жртвовање и мучеништво за свој народ из љубави према њему, његово свесно опредељење за Небеско Царство, преко косовског Крста и косовске Голготе — а имајући у виду велико интересовање Крагујевчана и Шумадинаца за овај историјски догађај, Његово Преосвещенство епископ шумадијски, Господин др

У Карађорђевој Тополи

У четвртак, 20. октобра у 8 часова, мошти св. Кнеза Лазара пренете су из Аранђеловца у Тополу. Верници из Тополе и околних насеља, са свештенством опленачког намесништва, окупили су се у великом броју да у свечаној литији дочекају Светитеља.

Тачно у 9 часова свештеници орашачког намесништва, обучени у одежде, изнели су кивот са моштима св. Кнеза Лазара и у литији, кроз шпалир народа, од црквене капије поред Караджорђевог споменика, у оходу око Караджорђеве цркве, уз црквено појање и звуке звона, зауставили су се на платоу са северне стране храма, где је у наставку служена Света литургија.

Свету литургију су служили свештеници орашачког и опленачког намесништва на челу са архијерејским намесничима; проповедао је протонамесник Милан Беговић, парох трнавски.

На крају Свете литургије народ је у реду, са побожношћу, прилазио и целивао Светитеља, а затим су мошти унете у цркву и постављене испред олтара.

По подне, у 16 часова, служен је молебан на коме је проповедао свештеник Драгослав Богдановић, парох топольски.

Сутрадан у петак, 21. октобра, Света литургија је отпочела у 8 часова, а служили су свештеници Миладин Михајловић, Драгослав Богдановић и Милован Мићић, који је и проповедао на Литургији.

У суботу, 22. октобра архијерејску Свету литургију служио је Преосвећени епископ Сава, уз саслужење више свештеника и ђакона.

Сава, предузео је на време обимне припреме.

Најпре је о томе водио разговоре са својим придворним свештеницима, потом са Архијерејским намесницима на намесничкој конференцији, а затим, са сваким намесништвом посебно. Користио је и сваку прилику да о томе обавести и своју паству (епархијане) када је служио архијерејске литургије по унутрашњости своје епархије.

Ништа није препуштено случају и произвољности. На све се мислило одговорно, са прецизно одређеним дужностима одговорних за дочек.

Мада је наша јавност сазнала да ће дочек Кнеза Лазара бити у недељу 23. октобра у 16 часова — из појединих дневних листова, као и листова црквене штампе: „Православља“ и „Каленића“ — штампан је и специјални проглас који је раздат свима црквама и манастирима на подручју шумадијске епархије. А за град Крагујевац, су штампане специјалне позивнице са ликом св. Кнеза Лазара, које су — преко крагујевачких пароха — упућене Крагујевчанима.

За церемонијал и протокол, епископ шумадијски Господин др Сава је одредио два искуснаprotoјереја, Драгослава Степковића и Драгишу Јевтића.

„Михољско (октобарско) лето“, било је променљиво, и нестално у смислу временских услова. Осетили смо то најуверљивије на дан 8. октобра, на митингу солидарности са косово-метохијским обесправљеним Србима. Преко триста хиљада људи стајало је на митингу, под кишобранима, или без њих, прокислих до голе коже. Небо је просто речено, отворило своје уставе. Киша ношена ветром не престаје целога дана. Улицама теку дословно праве реке. Помислисмо: О Боже, хоће ли тако бити и на дан дочека Светог Кнеза? Наредна седмица, беше временски нешто боља. Али 21. октобра, мученичког дана за Крагујевац, поново ситна јесења киша — на Великом школском часу, и целога дана. Небо плаче. У нас се увукла нека зења и страх, какав ће бити 23. октобар?

Дочек свештеника Кнеза Лазара

Недеља, 23. октобра 1988. године.

Дан какав нам само Бог може подарити. Нема кише. Топло је. Прогрејава сунце у смени са облачношћу. Катедрални Успенски храм и порта блистају од чистоће. На храму, звонари и епископском двору, лепршају се огромне црквене заставе — црвено-плаво-беле са златним крстом и огњилима на средини заставе — а на капији, на високом јарболу, велика српска државна застава.

Света литургија која је почела у 9. часова, завршена је у 10.30, народ се повукао на краћи одмор. Негде око подне, техничка служба је приступила монтажи звучних и разгласних уређаја. Још су у току радова, а порта се полако пуни народом и свештенством из унутрашњости Епархије.

Са звучника, по порти, и даље од ње, до: Ердоглије, Ваге, Горњег парка Бубња, Фонтане, и Старе цркве, разлеже се духовна песма све до 15.30 часова, а чини нам се, да је почела хорском композицијом српског композитора Ивана Хаднађева „Ходиши, ћоклонимо се и ћијаднимо Христу“. Са ким? Заједно са Косовским мучеником Кнезом Лазаром, са његовим саборцима, сапатницима и самученицима, са свима српским мученицима и новомученицима, са Светим Савом и свима светитељима нашега рода и крви, са молитвом Цркве тријумфујуће и војинствујуће, за добробит нашега рода, за мир и благостање и срећу, личну и општу. За заштиту наше страдалне браће Срба на Косову и Метохији, цркава, манастир и домаћа. За њих, који правде ради трпе страдање и муке, злостављања и понижења, срамоту и поругу — да им Господ пошаље своју милост и заштиту, да немир уступи место миру, мржња

— љубави, да непријатељи наши увиде да зло добра донети не може, и да их Господ врати на пут мира, љубави и правде.

На сату казаљке показују 14.30 часова. Порта, и не само она, него и владичанско двориште и главна улица и оне споредне, пуне су народа. Препознајемо у мноштву народа; лекаре, инжењере, професоре, студенте овдашњег Универзитета, ћаке. Ту су радници, раднице, сељаци и сељанке, омладина и деца. Са муком се пробијамо кроз народ, ради обављања наших задатака око дочека. Немамо времена ни трена. Заустављају нас новинари неких листова: Политике, Светлости и не знамо којих још, ради интервјуа. У ходу их обавештавамо да сада за то немамо времена. Шкљоцају фотоапарати, зује многобројне филмске камере, да се све забележи, за садашњост, за будућност, јер је ово дан историје.

Мноштво верних ће преб Саборном црквом у Краљевцу на дочеку Светих моштију (свр. 8—9)

Примећујемо да нико није уморан од дугог стајања и чекања. Ни честите старине и старице, ни они млађи од њих. А са звучника се разлежу звуци духовне музике: српских, руских и бугарских композитора, који крепе срце и душу и спајају земљу са небом.

Разноликост свечане одеће народа, у разним бојама, кад погледате са висине, чини утисак, да је неко разастро преко свих простора око цркве неки огромни шарени ћилим, који трепери од боја.

Тачно у 15.30 часова литија је кренула на дочек Кнеза Лазара — из Катедралног Успенског храма главном крагујевачком улицом према Горњем парку у следећем поретку: испред свих, на челу литије, ишао је младић у шумадијској ношњи, који је носио крст. Ниже од њега два младића на растојању један од другог у правој равни, обучени такође у шумадијску ношњу, носили су са десне стране икону св. Кнеза Лазара у позлаћеном оквиру, а са леве стране велику упаљену свећу. Измања чтечеви — аколути — у белим стихарима, носили су четири рипиде. У правцу крста на средини, ношена су четири велика литијска барјака. Сваки литијски барјак су носила по три чтеца — аколута — у белим

стихарима. У правцу рипида по осам чтечева, десно и лево, у белим стихарима, носили су мање литијске барјаке. А сви чтечеви били су истога раста и висине, млади, лепи, какве Шумадија има, која је ту лепоту и песмом опевала. Размак у литији био је између носилаца у правој и побочној страни на три до четири метра. Измања млађих литијских барјака десно и лево ишли су монахиње у свечаној монашкој одећи, њих 70 на броју. Позади њих, лево и десно у реду, 126 свештеника у новим одједдама. За њима у средини четири ђакона. Па, четири епископа у пуном орнату: епископ шумадијски Господин др Сава, епископ жички Господин Стефан, епископ врањски Господин Сава и епископ западноамерички Господин Хризостом. После епископа, ишло је 12 свештеника који ће на смену носити ковчег св. Кнеза Лазара, обучени у одежде боја српске тробојке. За њима, на средини ношена је огромна српска застава а носе је 12 чтечева у белим стихарима. За заставом је ишло, између ње и народа у правој линији 10 свештеника такође у одједдама. Онда сав народ, за кога је била претесна улица, па су се користили и тротоари. Звоне сва звона, чији се звук меша са

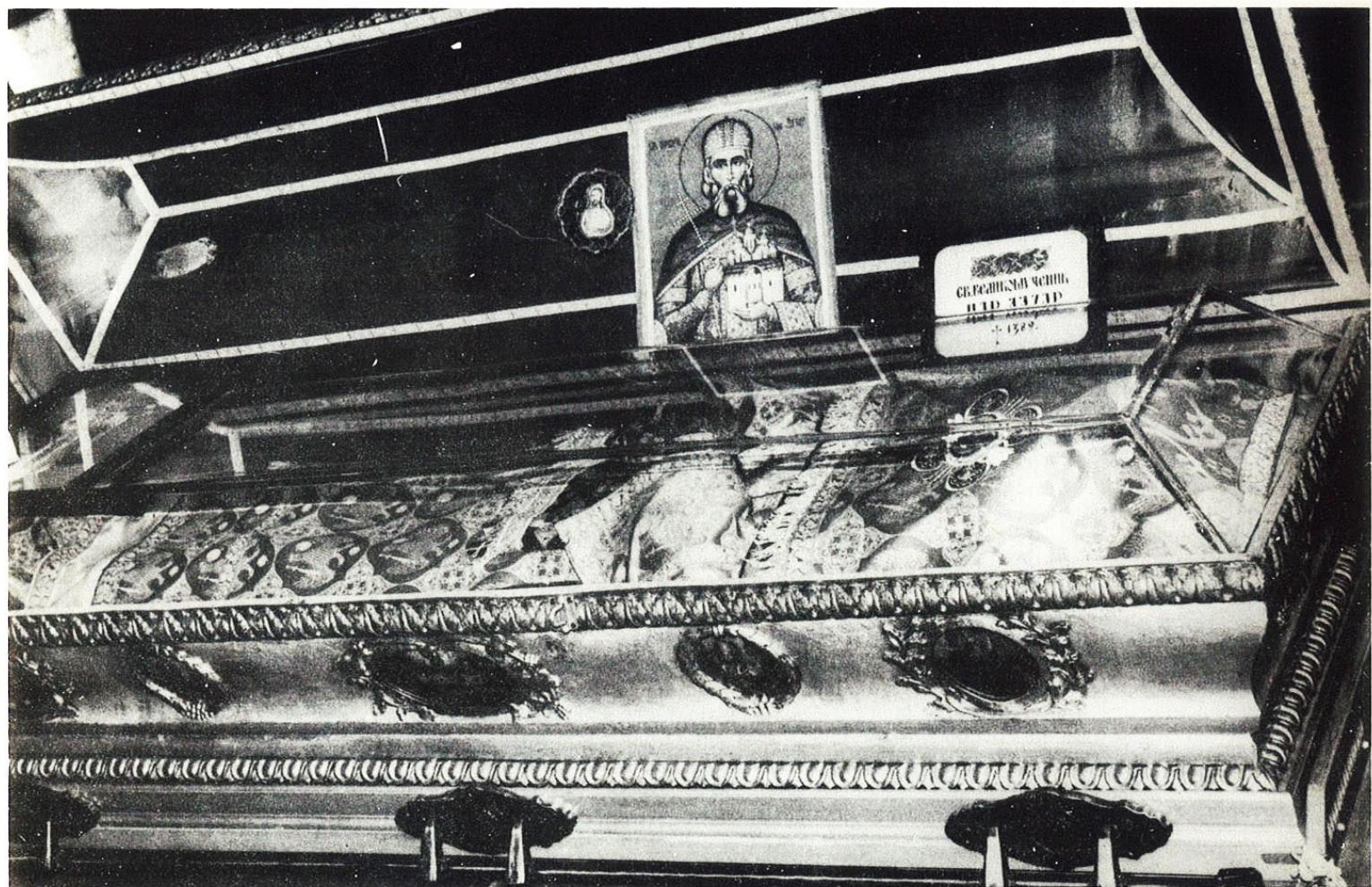
мелодијом тропара св. Кнезу Лазару. По преузимању моштију Светога Кнеза, у истом поретку, литија ће стићи пред катедрални Успенски храм.

Оваква изванредна слика и догађаји нису виђени у Крагујевцу већа од његовог постанка. Дуж улице којом идемо, пуни су тротоари људи, лево и десно, који све ово гледају са усхићењем. Примећујемо их и на прозорима и балконима. Испред и са стране око литије, тискају се многобројни сниматељи са тв-камерама, фотоапаратима, трчкарају, тамо-амо, бирајући угао снимања. Због литије, главна улица је била затворена за сав саобраћај. На бочним улицама примећујемо саобраћајне милиционере који су за сваки случај ту, да неки заборавни возач не би пореметио свечаност. Токи-воки апаратима усклађују и синхронизују свој посао.

У беспрекорном реду литија стиже до Горњег парка. Пред нама се указаше најпре два милицијска аутомобила, па аутомобил у коме је вожен Свети Кнез Лазар, сав окићен цвећем а напред српском заставом. Светог Кнеза су из Тополе допратила четири свештеника у одједдама. Из аутомобила у коме је био Свети Кнез ишла су још једна милиција

Архијереји и свештеници уносе кивош са Св. моштима у Саборни храм у Крагујевцу

Оштвојен кивој са моштима Светога Кнеза

ска кола. Пошто су одређени свештеници преузели ковчег са Светим Кнезом Лазаром — прекривен српском заставом, заједно са специјалним постољем, за ову прилику прекривеним осбитим прекривачем, на коме су са свих страна извезени велики патријаршијски гробови, кренули смо ка цркви. Неки човек притрча, ис пред ковчега клече, прекрсти се и пољуби га, изговори неколико молитвених речи, па се побожно уклони.

Са тротоара, народ поче да хрли према ковчегу: „Само да видимо“. А ми смо морали да их замолимо, да то што би учинили овде, учине у цркви. Јер смо се бојали да се не наруши леп поредак и слика дотад невиђена на улицама Крагујевца. Неки на тротоарима при проласку Кнеза клече, плачу...

Жено, Цар пролази!

Нека наша Крагујевчанка, заузета својом бригом, ко зна због чега, то она само зна, покушала је да пређе испред литије с оне стране улице. Трже се, кад је на тротоару чувар реда упозори речима: „Не можете овде проћи. Жено, Цар пролази!“ И стаде наша Крагујевчанка. И тек сада примети шта се све пред њеним очима догађа. Да. Заиста Цар пролази. И то српски Цар из славне лозе Немањића, чију лепоту, истинотљубље, добротљубље, човекотљубље, богољубље и јунаштво, народ песмом опева и У легенду претвори.

Литија се приближава катедраном Успенском храму. Испред литије према капији храма, пуна је народа главна улица као и оне споредне а и порта, једва се литија пробија до храма. Звоне сва звона.

Пошто ковчег са Светим Кнезом поставише на узвишењу пред порталом храма, отпочео је молебан Светоме Кнезу Лазару; служили су сви напред поменути епископи. Певао је Хор младих из Крагујевца, а канон су певали протона-

Целивање Св. моштију у Саборном храму

месници Радован Чанчаревић и Слободан Пантић. Епископи произносе возгласе, а од ћакона портом се разлежу речи јектенија:

„За православни грешни и страдални род наш, за паћенике, прогнанике и злостављане — људе, жене, дечаке и девојчице; за заштиту православних храмова и манастирā, породица и домаћина на Косову и Метохији, да им Господ Бог наш ниспошље милост своју и заштиту, Господу се помолимо. Још се молимо Господу Богу нашем да услиши вапаје и молбе страдајућег народа свога на Косову и Метохији, и за све који правде ради страдају и трпе прогоне и злостављања, и да брзо пошаље благодат и силу своју и заштити невино прогањане, рецимо сви усрдно: Господе, смиљу се!“

Док ово слушамо, у мислима видимо као на филму: Лазарево Косово и његове божуре, наше светиње, колевку из које смо изњихани, прагове затворених и напуштених српских кућа, плач и уздахе живе Цркве Божије — народа српског — за муке које трпе и подносе, правде ради, косовско-метохијски Срби. Рука нам се сама подиже да се прекрстимо и помолимо да их Господ заштити и смиљу се. Еванђеље је читao епископ жички Господин Стефан а молитву молебна епископ шумадијски Господин др Сава, који се на крају молебна обратио верницима пригодном беседом:

Говор ейиской
шумадијској
Господина др Саве

„Благословен нека је онај дан, и онај час, када је Свети архијерејски сабор Српске православне цркве, прогласивши ову годину косовском и видовданском, одлучио, да мошти Честитога Кнеза прођу кроз цео српски православни народ. Када су на Видовдан ове године мошти покренуте из Саборне београдске цркве, где су почивале пуних 45 година, многи присутни Срби православне вере у себи су се молили овако: „Дођи Честити Кнезе, и стани између нас, започни видовданску прославу а на Косову, у Грачаницама, идуће године ти је запечати“.

Наш српски православни народ има ту привилегију, да на челу своје нације, и на челу своје Цркве, има два своја национална светитеља — оца и сина — Светог Симеона Мироточивога и светитеља Саву. Њихов васпитаник и њихов ученик је, и свети мученик косовски Лазар. Захваљујући њима, он је био толико привезан за Господа Исуса Христа, којим је пристисио себе, и сву своју војску, у Самодрежи цркви, уочи видоводанске битке, пре непуних шест стотина година.

Господ наш, Исус Христос, крштен је на светој реци Јордану водом и Духом, а на Голготском крсту крвљу својом. „Крштењем којим се ја крстим и ви ћете се крстити“ — рекао је Спаситељ својим ученицима, и свима својим следбеницима који су се удостојили, и који ће се удостојити да се поред крштења водом и духом, крсте и у крви својој — тим другим крштењем.

Тим крштењем, крвљу, крсту се свети косовски кнез Лазар и цела војска њего-

ва на Косову, која се потом прибрала небеским силама, небеским војскама. Шта су они на Косову бранили и заштита су се борили? Свети Кнез се борио са својим самученицима и саборцима, за оно што је сваком народу најсветије и најмилије — за Крст часни, тј. за веру православну, за слободу савести и слободу своје државе.

Шумадија, данас, дочекује отворена срца и раширених руку, свога крвног сродника Светога Кнеза Лазара, који је потекао од нашега рода и порода.

Он долази у овај мученички град, вечерас, да посети своју духовну децу у Шумарицама — невино пострадале жртве, које почивају овде, недалеко од овога светога храма. Он не долази сам у Крагујевац. Он долази са својим самученицима косовским, и свима онима, који су за шест стотина година проливали крв своју као воду, за нашу веру, за нашу Отаџбину иза наш народ. Идуће године, ми нећемо прославити само 600 година, од првог Видовдана, већ ћемо прославити све Видовдане, за минулих 600 година а њих је, веома, веома много.

У нашој историји често се говори о два устанка нашега народа против некрста. Међутим, устанака је много више било за ових шест стотина година. Са свима онима који су живот свој дали за веру и Отачаство, вечерас је Свети Кнез овде у Крагујевцу. Он је дошао вечерас са мученицима из Јасеновца, из Јадовна, са острва Пага, са мученицима из Глине, и многих наших стратишта и места мучеништва, у последњем, другом светском рату.

Долази са свима онима који су се борили за јединство наше Отаџбине, а они се нису борили освајачким ратовима, већ ослободилачким. Свих се њих данас сећамо, и свима се њима данас молитвено обраћамо. Нема ни једнога народа на свету, који има такав дан, такав богат дан, као што га ми имамо — славан у херојима духа. Нико нема тако страшан дан, као што га ми имамо — страшан у укору нашем народу. А све је то наш Видовдан, песмом опеван и сузана оплакан.

Шта нам поручује вечерас Свети Кнез Лазар са својим самученицима? Он нам овако говори: „Ми се спасосмо, ми погибнемо за вас, ми се прославимо за вас, ми се посветимо за вас, а шта је са вама данас?“

Тренутак је, да се сада, овде, пред моштима Светог Кнеза Лазара, заветујемо, поклонимо и замолимо за опроштај, за сва наша тешка сагрешења, за минулих година, када смо се одрицали често пута и Бога и нације. Да се заветујемо да ћемо остати верни косовским идеалима, и свему ономе, за што је Свети Кнез Лазар крв своју пролио на Косову, да му се помолимо, да сачува цео наш народ. Наш српски народ, који не жели никоме никаква зла — али, своје не да, своје брани, и ако је потребно и крвљу ће бранити — молитвама се обраћа косовском Мученику да нас заступа пред Богом престолом, да нас Господ спасе од свих невоља које на нас наваљују.

Ми се молимо, вечерас, за Србију, да нам Господ помогне, да она остане сачувана цела и неповредива, јер она никоме зла не жели. (Аплауз).

Молимо се за нашу браћу на Косову и Метохији, (аплауз) да Господ прекрати страдања тог нашег невиног народа, да Господ благослови тај део наше земље одакле сви ми потичемо, која је посејана нашим дивним светињама, манастирима и црквама, које су наше тапије на Косову и доказ да смо ми шамо ћосћали, да одашле йошчемо, и томе народу йријадамо. (Аплауз). Да ли ће Господ услушити наше молитве, зависи од нас! Зато Њему припаднимо сви обратимо се Њему нашим молитвама, „јер много могу молитве праведник“ — да Господ помогне свима нама, да се спасемо и да се одржи јединство нашега народа и наше Државе. (Аплауз). Као ваш владика апелујем на вас и молим вас, док су мошти овде у Крагујевцу, овде у прослављеној Шумадији, која је стварала ову државу крвљу својом, крвљу најбољих синова својих, да сваки према својим моћима одреди недељу дана поста за наш народ на Косову и Метохији. (Аплауз). Да сви постимо недељу дана у време када иначе није пост, да се покајемо за грехе своје и да се причестимо овде у светом Саборном храму.

Захваљујем свима вама који сте дошли данас да потврдите своју православну веру и љубав према косовском мученику Кнезу Лазару и свима онима који су од Косова до данас крв своју невино проливали. Захваљујем Преосвећеној браћи архијерејима — жичком епископу Господину Стефану, врањском Господину Сави, и западноамеричком Господину Хризостому — браћи свештеницима, монаштву, и свима вама, мојој верној и оданој духовној деци, са којом се поносим пред Богом и молим се, да вас Бог благослови и да сачува ваš и сву српску православну браћу нашу, не само овде, него широм целога света. (Аплауз).

Сматрам за своју угодну дужност да се захвалим градским оцима Скупштине града Крагујевца, што су нам помогли да достојно дочекамо и организујемо дочек косовског мученика Кнеза Лазара. Од Бога им хвала! (Аплауз).

А вас молим, да у миру и онако како достоји правим хришћанима, приступите св. Кнезу Лазару — овој великој светињи нашега народа и наше Цркве, и да му се помолите да он буде тај, који ће и даље бити предводитељ српскога народа, на путу који води у Небеско Царство. (Аплауз). Да он, симбол нашега страдања и мучеништва, буде објединитељ целога српског народа. Амин. Дај Боже!“ (Аплауз).

Потом је ковчег са светим Кнезом Лазаром унет у храм и постављен на солеју, ради целивања, које су најпре обавили:

епископи, па свештенство и монаштво и сав присутни народ. Поклоњење и целивање Сватога Кнеза трајало је готово целе ноћи.

У 22 часа, епископ шумадијски Господин др Сава служио је свечано архијерејско бденије уз саслужење:protoјереја-ставрофорд Драгомира Крстића, Марка Подгорца, Мила Малешевића и protoјереја Драгослава Степковића, као и ђакона Милована Антонијевића, уз прислуживање аколута — чтечева. На бденију је певао Октет катедралног Успенског храма. Црква је била препуна народа, па се њих ради епископ Господин др Сава њима обратио пригодним говором, који је био надахнут и полетан (али га на жалост нисмо снимили).

Поноћну Свету архијерејску литургију служио је епископ врањски Господин Сава, уз саслужењеprotoјереја Драгослава Степковића,protoјереја Драгише Јевтића, протонамесника Јевте Сокића и протонамесника Слободана Пантића као и ђакона Драгана Васиљевића.

Мада је поноћ, црква се не празни. Сава је одржао народу пригодну проповед.

Процењује се да је на дочеку моштију св. Кнеза Лазара било преко 25.000 људи, а још троstrukо више народа прошло је ради поклоњења и целивања.

Као што васкрсли Христос покрену многе да дођу у Јерусалим, говорећи један другоме: „Хајдемо, да видимо шта се то дододило“ — тако и Свети

Кнез учини, те дођоше многи да му се поклоне и пред њим се Богу помоле. А међу онима који се поклонише и видеше, беше: и ђака, и студената, и радника, и интелектуалаца, и мале деце са мајкама и очевима, и екскурзија ђачких и сеоских. Једном речју дошао му је сав његов народ, за кога је, и ради кога је, он крв своју пролио.

Дивио се пре шест векова Лазаревом јунаштву ондашњи Запад, а сâм Париз још и више — звона катедралне цркве Нотрдам звонила су тога лета 1389. године, у знак почасти Лазару и његовим јунацима, који мачевима бранише Крст од некрста, и изгинуше за слободу своје земље — јер вест беше стигла на Запад да су Срби победили Турке, јер је њихов султан погинуо.

Све до дана докле ће Свети Кнез Лазар бити у катедралном Успенском храму, служе се свакодневно Свете литургије у 7.30 часова а недељом и празником у 9 а вечером, у 5 часова молебан. Вреди напоменути, да се на овим литургијама оргман број верника причестио, послушавши свога Владику, да посте и када није пост, и да се причесте ради своје браће и сестара на Косову и Метохији.

Тако, уместо оружја, Црква вапије ка Небу, сједињује се са Богом и ставља се под његову заштиту. А кад је с нама Бой, ко ће ћошти нас — јер је с нама Бой! (Римљ. 8:31, Пс.).

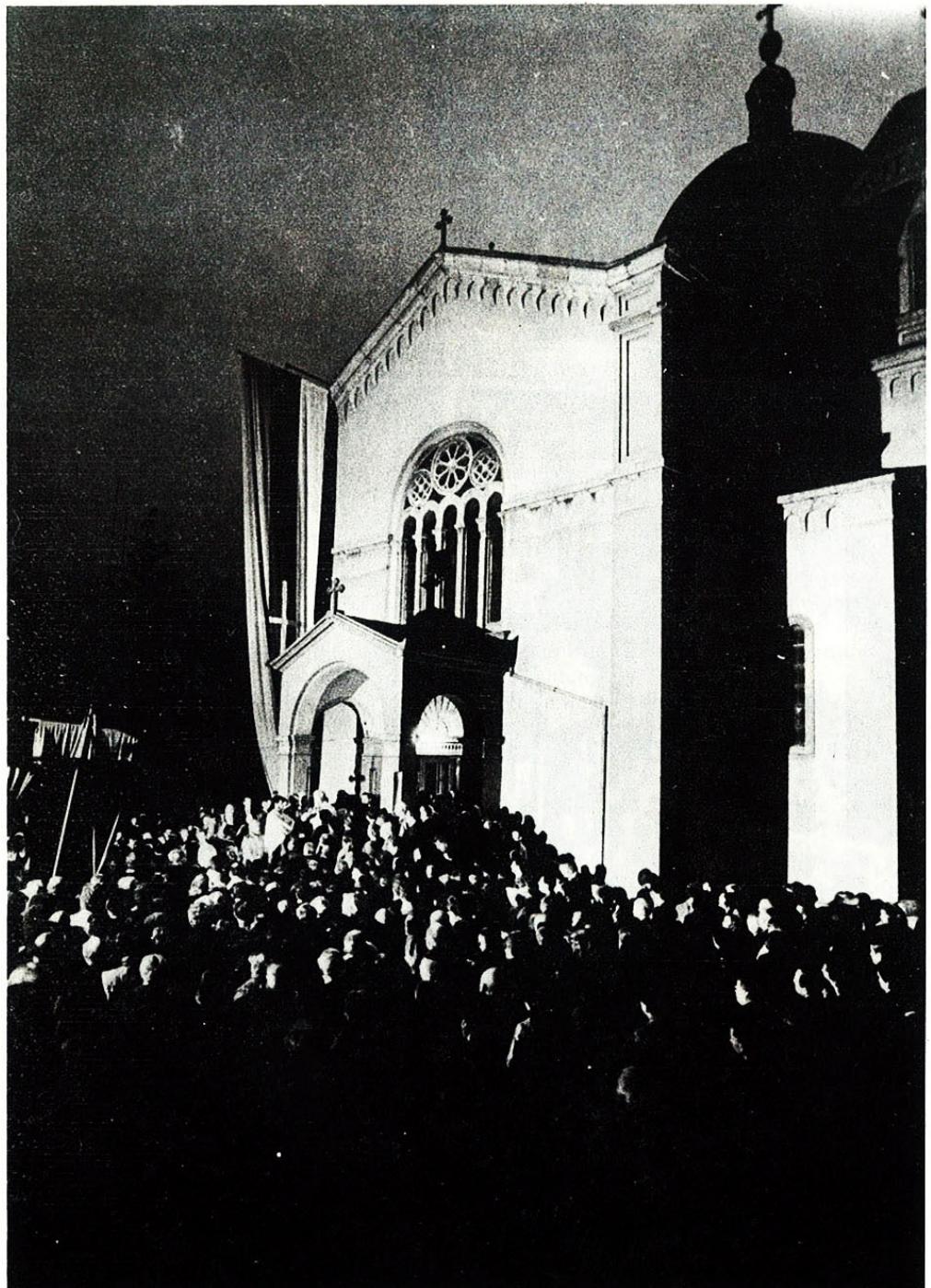
*

Мошти св. великомученика Кнеза Лазара остаће у мученичком граду Крагујевцу све до 25. децембра, када ће Светитељ — у предвечерје молитвеног обележавања 600-годишњице његовог определења и мученичког престављења*, његовог и његових сабораца — кренути за Жичку епархију, да посети манастире Жичу, Љубостињу, Студеницу... на путу за своје страдално Косово — у походе косовско-метохијским светињама и страдалном српском народу, који вапије за помоћ и утеху — да би потом стигао у манастир Грачаницу, за Видовдан идуће 1989. године, где ће бити централно славље.

Зашто славимо „пораз“?

Српски народ славећи Видовдан слави вазда не ћофаз но победу. А увек побеђује онај ко све жртвује за један виши и светао идеал. Лазареви саборци борили су се за Крст часни и за одбрану Отаџбине. Налазећи се у овој ситуацији косовски Мученик је дубоко схватио и разумео речи Спаситеља: „Ко хоће своју душу да сачува, изгубиће је; а ко изгуби душу своју Мене ради и Еванђеља, онај ће је сачувати“ (Мт. 8:35). Ове речи може схватити само онај ко их доживи. Ову еванђелску тајну доживео је и посведочио Лазарев народ када је изгубио, Христа ради, своје богаство, славу и сјај; да би, кроз жртву овог земаљског живота, сачувао и примио боли и пунији живот, јер: „Земаљско је замалено царство а, небеско увек и довека“. Лазарев народ, приволевши се Небеском Царству, жртвовао је земаљско за небе-

Мноштво верних је присуствовало свеноћном бденију у Саборном храму у Крагујевцу

ско, пролазно за непролазно, привремено за вечно, однео заувек бесмртну победу страдањем и смрћу својом. А смрт није свршетак већ почетак истињског и вечног живота.

За све ово знао је српски кнез Лазар и сва косовска војска, коју Честити Кнез причешћује ради сједињења са Богом, и заједно са њима гине у крвавом боју „за Крст часни и слободу златну“.

Зато је изгубљену Косовску битку — свој Видовдан — српски народ записао у свој црквени и народни календар — црвеним словима, као што је записао Васкрс, Божић..., јер се у Православној цркви црвена боја сматра бојом крви, бола и страдања, али и бојом васкрсења и победе.

Из крви косовских јунака нису ницали само божури већ и надахнућа. Цела наша потоња ослободилачка историја има корен Видовдана, а смрт Светога Кнеза и свих косовских јунака, кроз векове делује као највише инспирација да је света дужност жртвовати се за слободу и своје Отачаство.

Иројојеђ Драјослав Стјепановић
Иројојеђ Драјша Јевтић
Иројонамесник Радован Чанчаревић
Иројонамесник Миленка Дишић
Свесијеник Миладин Михаиловић

Свеноћно бденије ћређ кибојом Свећој Кнеза

Мноштво ћерних ћркиса је дочеку Св. монахију у Крајијевцу

Слике на омоту:

I | II

Са свечаної доласка Свећих моштију у Лазаревцу

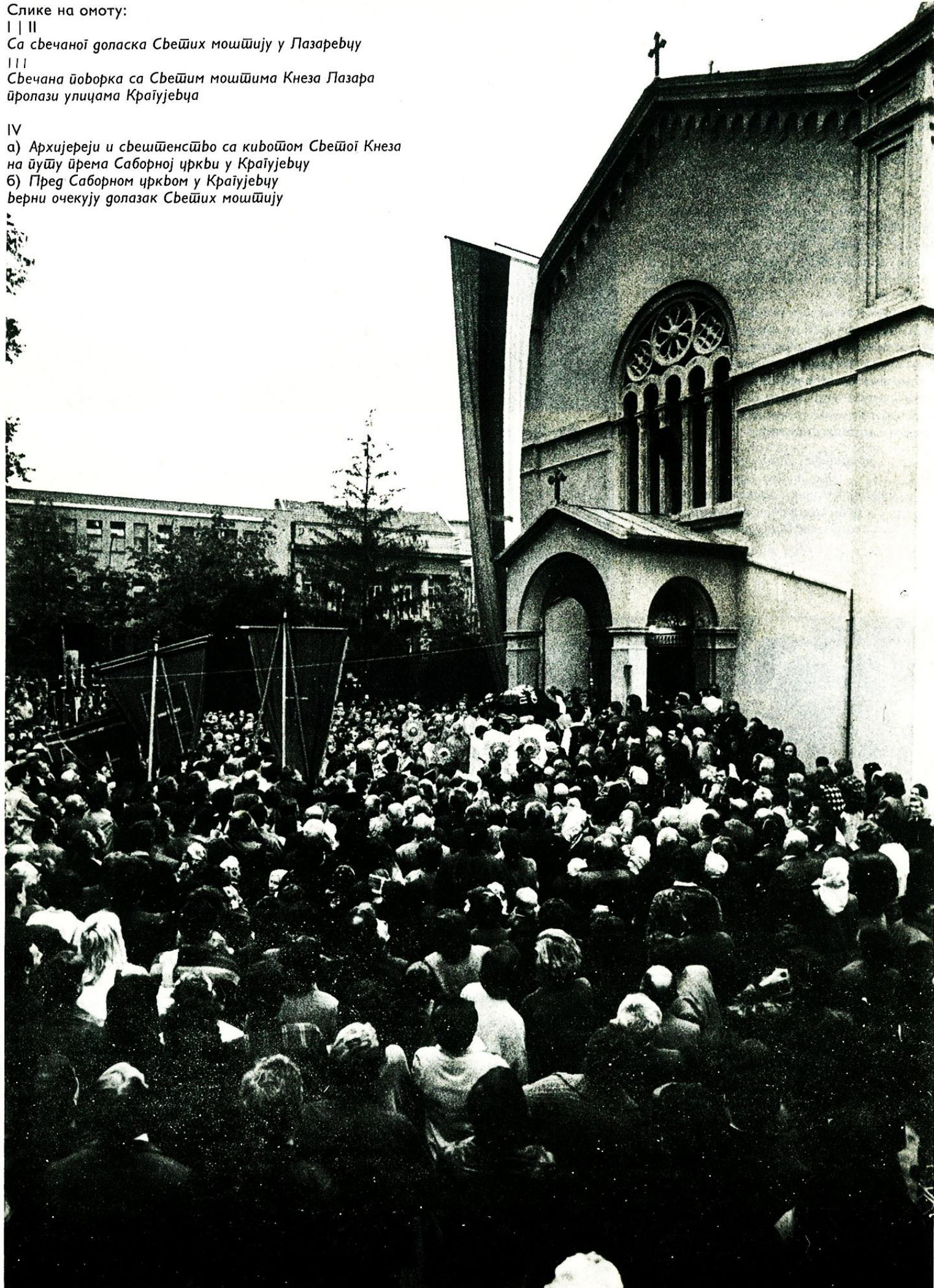
III

Свечана њуборфка са Свећим моштима Кнеза Лазара
пролази улицама Краљевца

IV

а) Архијереји и свештеници са кивошом Свећој Кнеза
на њушију време Саборној цркви у Краљевцу

б) Прег Саборном црквом у Краљевцу
верни очекују долазак Свећих моштију

Каленић

ГОДИНАХ
58 (5/1988)

издаје Српска православна
епархија шумадијска

Излази шест пута годишње

Уређује Одбор

Главни и одговорни
уредник:
Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:
„Каленић“
Улица маршала Тита, 67
34000 Крагујевац

Телефон: 034/32-642

Текући рачун: „Каленић“
издавачка установа
Епархије шумадијске.
Број жиро рачуна:
61700-620-16-80691-14-62-00684-1
Број девизног рачуна: 12-62-25641-1
Југобанка — Крагујевац

Умножава: Завод за умножавање
при Светом архијерејском синоду
Патријаршија, Београд, 7 јули 5

Тираж: 12.000 примерака
Цена: 400.- динара примерак

Годишња претплата: 2.400.- дин.
а за иностранство: 15 ам. долара